

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **BIO ZAHRADY A REALIZACE s. r. o.** (dříve ZAHRADNICTVÍ PLZEŇ, s.r.o.), se sídlem Na Roudné 443/18, Plzeň, zast. Mgr. Ing. Pavlem Cínkem, advokátem se sídlem Veleslavínova 33, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 2. 2017, č. j. 39/2017-110-SDNA/4, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 7. 2018, č. j. 30 A 56/2017 - 69,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 7. 2018, č. j. 30 A 56/2017 – 69, **se zrušuje** a věc se **v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Krajského úřadu Plzeňského kraje, odboru dopravy a silničního hospodářství (dále též „správní orgán I. stupně“), ze dne 14. 12. 2016, č. j. DSH/16091/16 (dále též „prvoinstanční rozhodnutí“), byla žalobkyni podle § 35 odst. 2 písm. h) zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silniční dopravě“), uložena pokuta ve výši 95 000 Kč za protiprávní jednání spočívající v tom, že jako dopravce nezajistila, aby řidič dopravcem provozovaného vozidla o celkové hmotnosti 11 990 kg řádně vedl záznam o době řízení, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku, neboť tento řidič v rozporu s článkem 27 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovém zařízení v silniční dopravě a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy (dále jen „nařízení 165/2014“) nepoužíval k vedení záznamů o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku vlastní osobní kartu řidiče, ale v době silniční kontroly Policie ČR v obci Klatovy dne 18. 7. 2016 v 11:22 hodin a bezprostředně před touto kontrolou používal k vedení svého záznamu o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku

cizí kartu řidiče. Žalobkyně tím porušila § 3 odst. 2 písm. a) zákona o silniční dopravě ve spojení s čl. 27 odst. 2 nařízení 165/2014 a dopustila se správního deliktu podle § 35 odst. 2 písm. h) zákona o silniční dopravě. Dále byla žalobkyni uložena povinnost nahradit náklady správního řízení ve výši 1000 Kč.

[2] Žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 2. 2017, č. j. 39/2017-110-SDNA/4 (dále jen „napadené rozhodnutí“), k odvolání žalobkyně snížil uloženou pokutu z 95 000 Kč na 85 000 Kč a ve zbytku prvoinstanční rozhodnutí potvrdil.

[3] Žalobkyně podala proti napadenému rozhodnutí žalobu u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), který ji zamítl rozsudkem ze dne 25. 7. 2018, č. j. 30 A 56/2017 – 69.

[4] Dle krajského soudu je třeba rozlišovat mezi deliktní odpovědností založenou zákonem o provozu na pozemních komunikacích a zákonem o silniční dopravě. Zatímco v prvním případě může mít fakt, že žalobce je, či není vlastníkem/provozovatelem motorového vozidla, bez dalšího zásadní důsledky stran odpovědnosti (typicky otázka odpovědnosti za přestupek, resp. za správní delikt), v případě deliktní odpovědnosti ve smyslu § 35 odst. 2 písm. h) zákona o silniční dopravě tomu tak není. Dopravcem, na něhož dopadá odpovědnost podle § 35 odst. 2 písm. h) zákona o silniční dopravě, je ve smyslu § 2 odst. 4 téhož zákona fyzická nebo právnická osoba provozující silniční dopravu. To však nelze zaměňovat s podnikáním v silniční dopravě (§ 2 odst. 4 poslední věta zákona o silniční dopravě), což je činnost tuzemského dopravce provozujícího silniční dopravu pro cizí potřeby. Tu žalobce skutečně neprovozuje. Na žalobce jistě nedopadá ani ustanovení § 2 odst. 3 zákona o silniční dopravě. Avšak podle § 2 odst. 2 téhož zákona platí, že silniční dopravou (tedy činností provozovanou mj. právnickou osobou, kterou žalobce bezesporu je) pro vlastní potřeby [nebylo prokázáno, že by dřevní odpad byl přepravován V. T. pro jeho potřebu, a zároveň nebylo vyvráceno (spíše naopak), že by ona kůra nebyla přepravována pro žalobce] je doprava, kterou se zajišťuje podnikatelská činnost, k níž je osoba provozující silniční dopravu oprávněna podle zvláštních právních předpisů a při níž nedochází ke vzniku závazkového vztahu, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí (obdobně srov. rovněž § 2 odst. 4 věta druhá). Podnikatelskou činností podle § 2 odst. 2 zákona o silničním provozu se nerozumí provozování silniční dopravy pro cizí potřeby (to je podnikání v silniční dopravě ve smyslu § 2 odst. 4 poslední věty téhož zákona), ale podnikatelská činnost, k níž je „osoba“, tedy žalobce, oprávněna podle zvláštních právních předpisů, konkrétně podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pro deliktní odpovědnost založenou zákonem o silniční dopravě tak není rozhodné, kdo je vlastníkem či provozovatelem vozidla, jímž je prováděna silniční doprava pro vlastní potřeby ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o silniční dopravě.

[5] Krajský soud rovněž neakceptoval argumentaci, že žalobkyně nenese odpovědnost, protože náležitým způsobem své řidiče proškolila.

II. Kasační stížnost

[6] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě uplatnila důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[7] Dle stěžovatelky krajský soud nesprávně a nedostatečně zjistil a posoudil skutkový stav věci, když neprovedl stěžovatelkou navrhané důkazy, a to především výslech řidiče T. a výslech stěžovatelky. Výslechy měly mimo jiné prokázat, že předmětnou jízdu vykonával V. T. pro své soukromé účely a nikoliv pro potřeby stěžovatelky. Tedy stěžovatelka se nemohla dopustit vytýkaného deliktního jednání.

pokračování

[8] Stěžovatelka i nadále setrvává na názoru, že na nyní posuzovanou věc nelze aplikovat zákon o silniční dopravě, neboť stěžovatelka není dopravcem a nevykonává či minimálně v daném případě nevykonávala silniční dopravu dle zákona o silniční dopravě, a ustanovení tohoto zákona se tak na ni nevztahují, a to jednak s ohledem na to, že pan V. T. vykonával předmětnou jízdu pro soukromé účely, navíc stěžovatelka není provozovatelem předmětného vozidla, kterým pan V. T. předmětnou jízdu vykonával. K tomu odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2003, č. j. 7 A 84/2001 - 41, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že: „*Před uložením sankce podle § 35 odst. 3 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, je třeba především postavit najisto, že osoba, které má být sankce uložena, je dopravcem ve smyslu § 2 odst. 12 tohoto zákona.*“ (nyní § 2 odst. 4 zákona o silniční dopravě - pozn. NSS).

[9] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že ze spisové dokumentace je bez pochyb zřejmé, že řidič T. v době kontroly vykonával závislou práci pro stěžovatelku. Žalovaný nevylučuje možnost, že vozidlo je používáno k soukromým účelům, a to i během pracovní doby řidiče, nicméně zjištěné skutečnosti jednoznačně svědčí o tom, že v inkriminované době tomu tak nebylo. Za předmětný skutek je stěžovatelka zcela bez pochyb odpovědná.

[10] Provedení navrhovaných výsledků by dle žalovaného nemohlo přinést nové skutečnosti.

[11] K námitce, že stěžovatelka není vlastníkem kontrolovaného vozidla, žalovaný zopakoval, že pro vznik odpovědnosti za porušení povinnosti dle § 3 odst. 2 písm. a) zákona o silniční dopravě není rozhodné, zda odpovědná osoba vlastní kontrolované vozidlo, či nikoliv, ale zda provozuje dopravu, resp. zda prováděla kontrolovanou jízdu za užití kontrolovaného vozidla.

[12] Stěžovatelka v replice uvedla, že výslech řidiče T. byl a je pro dané řízení směrodatný, protože pouze on mohl objasnit, zda se jednalo o jeho soukromou cestu, či nikoliv.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom shledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ve svém usnesení ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 - 46, č. 3528/2017 Sb. NSS, uvedl (zvýraznění provedl nyní druhý senát):

„[51] Smyslem veškerých ústavních a mezinárodních záruk pro rozhodování ve věcech trestních je zohlednění toho, že trestání jednotlivce veřejnou mocí představuje jeden z nejintenzivnějších zásahů veřejné moci do autonomní sféry jednotlivce. Fakticky se jedná o použití mocenského donucení, realizaci státního monopolu na násilí, onoho ultima ratio státní existence. Při výkonu této své pravomoci proto musí být veřejná moc svázána celou řadou procesních a materiálních omezení. Jedním z materiálních omezení je práve přesvědčení demokratické většiny o společenské škodlivosti postihovaného jednání formálně vyjádřené v zákoně zakazujícím takové jednání a stanovícím za porušení zákazu příslušný trest (srov. článek 7 Úmluvy a článek 39 Listiny). Pokud tento formálně vyjádřený konsensus společnosti odpadne, byť dodatečně, znamenalo by rozhodnutí o vině a trestu (formálně retrospektivně přezkoumané a jako zákonné sbledáno soudem) flagrantní porušení zásady proporcionality, neboť uložení trestu (a jeho následné vykonání) by nemohlo sledovat žádný legitimní cíl a představovalo by jen absurdní a formalistickou aplikaci (již mrtvé) litery zákona.

[52] Rozšířený senát dodává, že výše vyslovené závěry neplatí pro Nejvyšší správní soud, neboť ten je orgánem rozhodujícím o mimořádném opravném prostředku. Rozhodnutí krajského soudu o žalobě je pravomocným výsledkem soudního přezkumu, včetně uplatnění plné jurisdikce. Proto v rámci řízení o kasační stížnosti již nemůže být zohledněna právní úprava, která by nabyla účinnosti poté, co právní moci nabylo rozhodnutí krajského soudu. Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti bez ohledu na uplatněné kasační námitky ex offio přezkoumá, zda bylo správně aplikováno právo v předcházejících řízeních. Je tedy i povinen se zabývat právním stavem a jeho případnými změnami nastalými až do okamžiku rozhodování krajského soudu a zkontrolovat v rámci kasačního přezkumu, zda krajský soud dostal své vlastní povinnosti zkontrolovat tuto otázku před svým rozhodnutím. Podobná je ostatně situace při rozhodování o trestných činech. V trestní judikatuře se ustálil názor, že změna právní úpravy, byť by nová právní úprava vyznívala ve prospěch pachatele, zásadně není důvodem pro podání mimořádného opravného prostředku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1588/2005, č. 52/2006 Sb. NS, ze dne 23. 3. 2006, sp. zn. 4 Tz 17/2006, č. 17/2007 Sb. NS, či ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 8 Tdo 697/2010).

(...)

[61] Rozšířený senát na základě výše uvedených úvah dospěl k závěru, že rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, že zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přiblídnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější.

[16] Krajský soud rozhodoval rozsudkem dne 25. 7. 2018.

[17] Dne 1. 7. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“).

[18] Dle § 2 odst. 1 zákona o silniční dopravě, ve znění účinném ke dni rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodné znění“; po stránce samotného dopravněprávního obsahu nedoznala úprava v zákoně o silničním provozu změny ani v navazujícím období do dne vydání rozsudku krajského soudu), platilo: *Silniční doprava je souborná činnost, jimiž se zajišťuje přeprava osob (linková osobní doprava, kyvadlová doprava, příležitostná osobní doprava, taxislužba), zvířat a věcí (nákladní doprava) vozidly, jakož i přemísťování vozidel samých po dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích a volném terénu.*

[19] Dle § 2 odst. 2 zákona o silniční dopravě, v rozhodném znění, pak platilo: *Silniční doprava pro vlastní potřeby je doprava, kterou se zajišťuje podnikatelská činnost, k níž je osoba provozující silniční dopravu oprávněna podle zvláštních právních předpisů a při níž nedochází ke vzniku závazkového vztahu, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí.*

[20] Konečně § 2 odst. 4 zákona o silniční dopravě, v rozhodném znění, stanovil: *Dopravce je fyzická nebo právnická osoba provozující silniční dopravu. Tuzemský dopravce je dopravce, který provozuje silniční dopravu pro cizí potřeby na základě koncese nebo silniční dopravu pro vlastní potřeby k zajištění své podnikatelské činnosti vykonávané na základě živnostenského nebo jiného oprávnění uděleného podle zvláštního právního předpisu orgánem České republiky. Podnikatel v silniční dopravě je tuzemský dopravce provozující silniční dopravu pro cizí potřeby.*

[21] Podle § 3 odst. 2 písm. a) zákona o silniční dopravě, v rozhodném znění, pak platilo: *Tuzemský dopravce provozující silniční dopravu velkými vozidly, je povinen zajistit, aby řidič řádně vedl záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku podle tohoto zákona, přímo použitelného předpisu Evropské unie(4d) nebo mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů nebo Sbírce mezinárodních smluv (...).*

pokračování

[22] Podle § 35 odst. 2 písm. h) zákona o silniční dopravě, v rozhodném znění, platilo: *Dopravní úřad nebo Ministerstvo dopravy při porušení tohoto zákona uloží pokutu až do výše 500 000 Kč dopravci, který (...) v rozporu s § 3 odst. 2 nebo 3 nebo s § 27 nezajistí, aby v každém vozidle byl záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku nebo nezajistí jeho řádné vedení, pokud je povinen jej vést, nebo tento záznam neuschová po stanovenou dobu (...).*

[23] Stěžovatelka staví svou obranu na tom, že v době kontroly řidič T. užíval vozidlo pro soukromé účely. Ze správního spisu je zřejmé, že v rámci provedené kontroly dne 18. 7. 2016 bylo zjištěno, že nákladní vozidlo registrační značky X řídil V. T., avšak do tachografu vozidla byla vložena karta řidiče na jméno Přemysl Písař. Oznámením ze dne 17. 10. 2016, č. j. DSH/13878/16, bylo se stěžovatelkou zahájeno správní řízení za porušení specifikovaných povinností plynoucích ze zákona o silniční dopravě. Dne 7. 11. 2016 se k správnímu orgánu I. stupně dostavil Přemysl Písař, jednatel stěžovatelky, který k věci uvedl následující: *„(...) K věci uvádím, že pan V. T., který byl kontrolován Policií ČR dne 18. 7. 2016, je zaměstnancem právnické osoby ZAHRADNICTVÍ PLZEŇ s. r. o., tuto přepravu jel pro vlastní účely s kontrolovaným vozidlem, které není v majetku firmy ZAHRADNICTVÍ PLZEŇ s. r. o. (...)*“. Správní orgán I. stupně se následně obrátil na společnost Holz Schiller, s. r. o., s žádostí o sdělení, zda *„na základě ve spisovém materiálu založené kopie dokladu o nákladu – zjednodušený daňový doklad č. 4780 ze dne 18. 7. 2016 byl (...) právnickou osobou ZAHRADNICTVÍ PLZEŇ s. r. o. objednan odběr 14,49 prn (prostorových metrů) dřevního odpadu-kůry, zda byla tato zakázka realizována odběrem dne 18. 7. 2016, zda byl k této zakázce vystaven zjednodušený daňový doklad č. 4780 na částku 4208 Kč a zda byla tato částka hrazena právnickou osobou ZAHRADNICTVÍ PLZEŇ s. r. o.“*. Společnost Holz Schiller, s. r. o., dopisem ze dne 11. 11. 2016 odpověděla: *„(...) dne 18. 07. 2016 byl u nás zrealizován odběr dřevního odpadu – kůry v množství a ceně uvedené na námi vydaném dokladu č. 4780“*. Stěžovatelka byla následně (23. 11. 2016) vyzvána k účasti na provádění důkazů listinami (specifikovány na čl. 9 správního spisu); této možnosti však nevyužila a listiny byly přečteny bez její přítomnosti. Poté bylo vydáno prvoinstanční rozhodnutí. Stěžovatelka pak v odvolání znovu tvrdila, že V. T. použil dne 18. 7. 2016 vozidlo registrační značky X k soukromým účelům, a nešlo tedy o výkon závislé činnosti. Užití nesprávné karty řidiče bylo omylem, nikoliv úmyslným jednáním. Stěžovatelka rovněž zpochybnila odpověď společnosti Holz Schiller, s. r. o., která podle ní jednoznačně neprokazuje, že *daná cesta byla realizována v rámci výkonu závislé činnosti pro účastníka řízení*. V doplnění odvolání ze dne 6. 1. 2017 stěžovatelka zopakovala, že V. T. použil dne 18. 7. 2016 vozidlo registrační značky X k soukromým účelům, a nešlo tedy o výkon závislé činnosti. Jako přílohu předložila Osvědčení o registraci vozidla (tzv. velký technický průkaz), v němž je jako vlastník vozidla registrační značky X uvedena společnost Přemysl Písař s. r. o., IČ: 28053516 (následně změnila obchodní firmu na PŘEMYSL PÍSAŘ - zahrady s.r.o.).

[24] Na nyní posuzovanou věc by bylo za běžných okolností možno aplikovat závěry z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007 - 59 (č. 1533/2008 Sb. NSS), podle něhož deliktní odpovědnost podnikatelských subjektů ve veřejném právu bylo možno srovnávat s odpovědností za škodu, jak je upravena v občanském právu soukromém, a to konkrétně s úpravou odpovědnosti za škody způsobené provozní činností. Odpovědnost právnických osob a fyzických osob při výkonu podnikání nebo v souvislosti s podnikáním za správní delikt ve veřejném právu měla převážně objektivní charakter a nastupovala naplněním skutkové podstaty příslušného deliktu. Obligatořním znakem skutkové podstaty správního deliktu právnické osoby (nebo fyzické osoby jako podnikatelského subjektu) tedy v naprosté většině případů nebylo zavinění. Dřívější právní úpravy často neznaly liberační důvody, jejichž uplatněním by se tato osoba zprostila odpovědnosti. K vyvození odpovědnosti stačil pouhý fakt porušení či nesplnění povinností stanovených zákonem nebo uložených na jeho základě. Tato odpovědnost, někdy označovaná jako absolutní, však s sebou vždy přináší riziko nepřiměřené tvrdosti a možné nespravedlnosti. Odpovědnost podle zákona

o silničním provozu, v rozhodném znění, stála beze všech pochybností na principu objektivní odpovědnosti, k možnosti liberace přitom tento předpis mlčel. Proto zůstávalo pouze otázkou výkladu předmětné právní normy, co lze pod pojmem „zajistit“ rozumět a co do něj lze či nelze zahrnout. Objektivní stránkou správního deliktu bylo tedy v tomto případě reálné nezajištění žádoucího stavu, tj. nejen opomenutí jednání zacíleného na dosažení dodržování unijního předpisu v praxi, ale i nedostatečně efektivní jednání dopravce ve vztahu k řidiči, které mělo za následek vznik protiprávního stavu.

[25] Zákon o silniční dopravě ukládal v § 3 odst. 2 písm. a) povinnosti dopravci a v § 35 odst. 2 písm. h) pak stanovil za porušení těchto povinností sankci. Odpovědnost za nesplnění těchto povinností byla vystavěna na principu objektivní odpovědnosti dopravce, tedy bez ohledu na jeho zavinění (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2010, č. j. 9 As 71/2009 - 67, či rozsudek ze dne 17. 2. 2009, č. j. 2 As 92/2008 - 76). Dopravce za uvedené porušení povinností odpovídal sám, bez ohledu na to, zda jiný subjekt (řidič) byl shledán odpovědným za své protiprávní jednání, či nikoli.

[26] Účinností zákona o přestupcích se však právní stav rozhodný pro krajský soud změnil a původní neomezená objektivní odpovědnost za výše uvedené správní delikty podle zákona o silniční dopravě se v případě stěžovatelky změnila v odpovědnost právnické osoby za přestupek. Přechodné ustanovení § 112 odst. 1 zákona o přestupcích (*Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona. Odpovědnost za přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se posoudí podle dosavadních zákonů, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; podle tohoto zákona se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.*) tomuto závěru nebrání, právě naopak – zásadu užití pro pachatele příznivějšího pozdějšího práva na jednání, na která před účinností mírnějšího práva dopadala dřívější přísnější úprava, obsahuje též, aniž by stanovoval výslovně, že by toto nemělo platit pro soudní přezkum. Usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 - 46, č. 3528/2017 Sb. NSS, tedy nebylo novou právní úpravou obsahově překonáno (a ve svých základech ani rozhodnutím běžného zákonodárce překonáno být nemohlo, neb stojí na zásadách ústavní povahy).

[27] Podle § 20 odst. 2 zákona o přestupcích platí: *Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaku přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.*

[28] Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje mimo jiné i *zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení* [§ 20 odst. 2 písm. c) zákona o přestupcích].

[29] Odpovědnost právnické osoby za přestupek ani podle nové úpravy není podmíněna zaviněním, je však omezena obecným liberačním důvodem. Podle § 21 odst. 1 a 2 zákona o přestupcích platí: *(1) Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. (2) Právnická osoba se nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.*

pokračování

[30] Přičitatelnost jednání řidiče V. T. byla krajským soudem zkoumána toliko podle pravidel právní úpravy účinné ke dni rozhodnutí žalovaného. Liberační důvod nebyl krajským soudem v řízení před ním zkoumán vůbec.

[31] Jádro problému tematizovaného stěžovatelkou v kasační stížnosti lze shrnout tak, že pro přestupek, o nějž v projednávané věci jde, bylo rozhodné, komu lze přičítat jednání, jímž byly naplněny znaky skutkové podstaty daného deliktu. Ty spočívají zejména v tom, že ten, kdo je „tuzemským dopravcem“ ve smyslu zákona o silniční dopravě, nezajistí, že v jím užívaném vozidle, u něhož to s ohledem na jeho technické parametry zákon vyžaduje (o tom není u nákladního automobilu, jež řidič T. řídil, sporu), byl v době jeho užívání dopravcem veden potřebný záznam o provozu. Jeho součástí muselo být vedení evidence o době řízení, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku toho řidiče, který vozidlo řídil. Řidič T. byl tím, kdo měl vozidlo, včetně záznamového zařízení, v rozhodné době ve své „moci“, a tedy mohl zajistit, aby byla evidence řádně vedena, tj. vedena na jeho jméno, a nikoli na jméno Přemysla Písaře, v rozhodné době jednatele a jediného společníka stěžovatelky. Možnost to zajistit pan T. zjevně měl – z dosavadních zjištění neplyne nic, co by v tom objektivně bránilo. Otázkou pak je, komu lze jednání řidiče T. přičítat – nabízí se v podstatě tři alternativy: jemu samému jako fyzické osobě, stěžovatelce jako jeho zaměstnavateli, anebo vlastníku vozidla (jímž dle tvrzení stěžovatelky nebyla stěžovatelka). Tomu, že přičítat T. jednání je třeba stěžovatelce a že ona byla v rozhodné době „doprovcem“, nasvědčuje v tuto chvíli kombinace dvou okolností signalizujících úzkou vazbu jednání řidiče T. a stěžovatelky – vozidlo řídil tento řidič, jenž byl jejím zaměstnancem (a to v době, která obvykle bývá dobou pracovní), a byl jím přepravován materiál, který stěžovatelka odebrala od dodavatele jako podnikatelka a u něhož je s ohledem na jeho povahu vysoce pravděpodobné, že měl sloužit k podnikatelské činnosti stěžovatelky.

[32] Otázka, kdo byl vlastníkem samotného vozidla (jiná společnost s ručením omezeným, jejímž jediným společníkem a jednatelem v rozhodné době byl taktéž Přemysl Písař; v rozhodné době měla obchodní firmu PŘEMYSL PÍSAŘ - zahrady s.r.o., IČ: 28053516), nemusí být ohledem na výše uvedenou kombinaci dvou okolností důležitá, ledaže by řidič T. materiál zjevně určený pro stěžovatelku přepravoval jakožto zaměstnanec obchodní společnosti PŘEMYSL PÍSAŘ - zahrady s.r.o. či touto společností jinak k tomu zjednaná osoba.

[33] Co se týče liberačního důvodu, ten nebyl krajským soudem výslovně zkoumán. Stěžovatelka však argumentovala, že podnikla veškerá možná opatření, aby její řidiči dodržovali zákonem stanovené povinnosti. Krajský soud se s její argumentací neztotožnil. Poukázal na to, že stěžovatelka umožnila, aby v použitém vozidle byla karta jiného řidiče než pana T.

[34] Lze shrnout, že krajský soud se sice věcně zabýval skutečnostmi rozhodnými jak pro závěr o přičitatelnosti, tak o případném zproštění odpovědnosti za přestupek, nečinil tak však po právní stránce podle shora zmíněných ustanovení zákona o přestupcích. Proto nezbylo než jeho rozhodnutí zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

[35] V něm krajský soud nejprve umožní stěžovatelce konkretizovat svoji žalobní argumentaci s ohledem na nový právní rámec pro posuzování.

[36] Dále posoudí, zda je jednání řidiče T. přičitatelné stěžovatelce. V rámci toho může být vhodné provést stěžovatelkou navržené důkazy, blíže se zabývat údajnou „soukromou aktivitou“ pana T. (dle dosavadních zjištění se nicméně tvrzení stěžovatelky o tom nejeví věrohodné; v tom je třeba zatímčím závěrům krajského soudu přisvědčit) a vyjasnit vztah mezi stěžovatelkou a obchodní společností PŘEMYSL PÍSAŘ - zahrady s.r.o., která má být vlastníkem vozidla, jež řídil pan T. Důkazní návrhy krajský soud posoudí z hlediska jejich užitečnosti pro zjištění

rozhodných skutkových okolností. Pokud bude mít za to, že navržené důkazy či některé z nich není třeba provést, přezkoumatelně ve svém rozhodnutí uvede, z jakých důvodů k tomuto závěru dospěl.

[37] Pokud krajský soud zjistí, že jednání pana T. je přičitatelné stěžovatelce a že jsou naplněny i další podmínky její odpovědnosti za přestupek, bude se zabývat tím, zda není naplněn liberační důvod podle § 21 zákona o přestupcích.

[38] Krajský soud neopomene zabývat se z úřední povinnosti i otázkou možného promlčení nyní zkoumaného jednání, zvláště pak s ohledem na recentní nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 15/19. Pouze na okraj Nejvyšší správní soud poznamenává, že před Ústavním soudem probíhá i řízení o návrhu na zrušení § 112 odst. 2 věty druhé zákona o přestupcích (sp. zn. Pl. ÚS 4/20).

IV. Závěr a náklady řízení

[39] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4. s. ř. s.).

[40] Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. června 2020

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu